

УДК 437.21

DOI 10.33111/lre.2019.18.113

О. М. Єфімов*,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного та трудового права,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

КОРПОРАТИВНІ ПРАВА У ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИНАХ

У цій статті досліджені податкові аспекти корпоративних правовідносин відповідно до законодавства України.

Ключові слова: корпоративні права, об'єкт оподаткування, податкове зобов'язання, дохід, податок на доходи фізичних осіб, дивіденди.

В этой статье исследуются налоговые аспекты корпоративных правоотношений согласно законодательству Украины.

Ключевые слова: корпоративные права, объект налогообложения, налоговое обязательство, доход, налог на доходы физического лица, дивиденды.

This article explores the tax aspects of corporate legal relations in accordance with Ukrainian legislation.

Keywords: corporate rights, object of taxation, tax obligation, income, income tax of natural persons, dividends.

Постановка проблеми. Фінансовою основою існування будь-якої держави цілком справедливо визнається її податкова система, ефективність якої ґрунтується на нормах права, якими встановлені податки і збори. Природно, оподаткування залежить від того, що визнається його об'єктом, а це визначається не лише податковим, а передусім цивільним законодавством. Так, для податкового законодавства економіко-правові категорії грошей, майна, дивідендів, майнових прав тощо є вторинними, оскільки вони регулюються насамперед у цивільних законах.

Якщо ж податкове законодавство перебирає на себе ініціативу в їх регулюванні і змінює закладені в цивільному законодавстві підходи, виникає проблема правозастосування тих чи інших

*Yefimov O.M., Candidate of Juridical Sciences (Ph.D.), Associate Professor (Docent) of the Civil and Labor Law Department in Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman.

норм. І це, за великим рахунком, конфлікт між публічно-правовою та приватно-правовою сферами.

Так, об'єкт оподаткування виступає не лише підставою для виникнення податкового зобов'язання, а й джерелом його сплати. Адже податкові відносини мають ґрунтуватися на тому, що податок має складати лише частину набутого платником блага. А за відсутності набутого блага відсутнім має бути і податкове зобов'язання, адже у цьому разі не існує об'єкта оподаткування. З метою оподаткування в нормах податкового права відбувається податково-правова кваліфікація приватно-правових майнових відносин як об'єктів оподаткування і підстав виникнення податкових зобов'язань.

Корпоративні права та відносини, що виникають щодо них, не завжди мають об'єкт оподаткування, а лише у тих випадках, коли у їх суб'єкта з'являються певні економічні надбання, покращення його майнового стану в результаті отримання ним певних економічних вигод від володіння такими корпоративними правами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження недостатньо висвітлюють цей аспект публічно-правової та приватно-правової суті корпоративних прав, а тому питання щодо гармонізації податкового та цивільно права щодо корпоративних правовідносин є актуальним. Ученими, які присвятили свої дослідження виявленню причин, суті та наслідків податкових конфліктів, є М. М. Агарков, Є. В. Порохов, І. В. Спасибо-Фатеева, Ф. М. Ханієва та ін.

Постановка завдання. Метою статті є виявлення правової та економічної сутності, а також дослідження корпоративних прав та корпоративних правовідносин, необхідності гармонізації норм податкового та цивільного законодавства, дослідження доходу від володіння корпоративними правами як об'єкту оподаткування податком на доходи фізичних осіб, його правової і економічної суті, співвідношення прибутку юридичної особи, дивідендів, доходу, завдяки чому сформувані правові підходи до правозастосовної практики щодо вирішення колізії у тлумаченні дивідендів і прибутку, що спрямовується на збільшення статутного капіталу як доходу. Така постановка питання до цього часу не застосовувалась при розгляді зазначеного поняття й має стати продуктивним напрямком дослідження об'єктів правовідносин з їх приводу.

Основні результати дослідження. З переходом України від радянської планової економіки, в якій податки сприймалися суто

символічно, оскільки і вони самі і джерело їх сплати чи утримання належали одному власникові — державі, до ринкової економіки змінилося сприйняття сутності податків, а отже й податкових відносин. Відповідно, зазнали змін і відносини держави і платників податків. Поступово відбудовувався підхід, за яким «податки повинні мати перш за все економічну основу і повинні враховувати майновий та платіжний стан громадян. Податки ні в якому разі не повинні слугувати засобом порушення прав людини, засобом його дискримінації, приниження, переслідування, розправи та розорення» [1, с. 264–265].

При цьому платнику податків надається відповідна свобода щодо сплати податків. Вона полягає не у виборі: платити чи не платити відповідний податок, а у виборі: створювати чи не створювати об'єкт оподаткування. З одного боку ця свобода полягає у виборі власної поведінки щодо найвигіднішого способу поведінки щодо сплати податків. Наприклад, чинне податкове законодавство звільняє від сплати податку на доходи фізичної особи у разі відчуження нею об'єкта нерухомого майна один раз на рік. Тож платник, який має потребу продати два таких об'єкти нерухомого майна, може здійснити їх відчуження у двох різних календарних роках, наприклад 31 грудня одного року і 1 січня наступного. З іншого боку свобода в податковій сфері полягає у такому виборі поведінки платника податків, коли він вправі не вчиняти дії, наслідком яких є створення чи виникнення об'єкта оподаткування, а отже й наслідком буде відсутність податкового зобов'язання.

«Що б там не трапилось, нічого не сприймаю з насупленим, хмурним обличчям. Нема такого податку, який я сплачував би проти своєї волі. А все те, що вириває з наших грудей зойки, чого жахаємось, — не що інше, як податок за життя» [2]. Тож податкова система у державі з ринковими відносинами, у якій вагома роль відведена приватній власності, має ґрунтуватися на свободі вступу у податкові відносини. «У всілякій демократичній та правовій державі за людиною завжди має визнаватися *право вибору*: займатися йому в житті оподатковуваною діяльністю чи не вчиняти ніяких дій, що мають податкові наслідки» [1, с. 266].

Інший принцип оподаткування у країні з ринковою економікою полягає у врахуванні тієї обставини, що платник податків, дії якого привели до виникнення об'єкта оподаткування, завжди повинен мати джерело сплати податків. І це джерело повинно бути

пов'язане із самим об'єктом оподаткування, тобто воно має бути абстраговане від інших дій платника податків, які своєю чергою можуть призвести до виникнення іншого об'єкта оподаткування і бути джерелом для сплати податку, пов'язаного з таким іншим об'єктом. «Усі об'єкти оподаткування повинні прямо чи опосередковано вказувати на наявність грошового місця у платника податків і повинні бути прив'язані саме до майнової характеристики потенційного платника податків» [1, с. 268].

Податкове зобов'язання не може виникнути поза ознаками об'єкта оподаткування у діях платника податків. Іншими словами, відсутність об'єкта оподаткування усуває можливість існування й самого податкового зобов'язання. В юридичній літературі об'єктом оподаткування називають певний юридичний факт, який виражається як в окремій дії, так і в сукупності дій чи стану платника податків з майном, що належить йому на праві власності чи іншому речовому праві, який визначається державою як підстава виникнення податкового зобов'язання такого платника відповідного податку [1, с. 286].

Чинний Податковий кодекс України (далі — ПКУ) [3] об'єктом оподаткування називає майно, товари, дохід (прибуток) або його частину, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового зобов'язку (ст. 22 ПКУ). І хоча може здатися, що ПКУ розширює перелік підстав виникнення об'єктів оподаткування, доповнюючи дії чи їх комплекс ще й певними об'єктами матеріального світу, такими як майно, товари, проте слід зазначити, що самі по собі ані майно, ані товари не виступають об'єктами оподаткування. Для цього певний платник податків повинен вчинити дії, спрямовані на набуття вказаного майна і виникнення певного речового права у такого платника податків. Самі по собі дії не є об'єктом оподаткування. Об'єкт оподаткування виникає як результат цих дій.

Але в будь-якому разі, як уже зазначалося раніше, об'єкт оподаткування виступає не лише підставою для виникнення податкового зобов'язання, він виступає ще й джерелом його сплати. Адже податкові відносини мають ґрунтуватися на тому, що податок має складати лише частину набутого платником блага. А за відсутності набутого блага відсутнім має бути і податкове зобов'язання, адже у цьому разі відсутнім є об'єкт оподаткування.

Отже, об'єкт оподаткування, дохід чи майно, виникає в результаті певних надбань платника податків, а податковий обов'язок, який виникає у такого платника податків як наслідок появи об'єкта оподаткування, повинен складати частину такого надбання. Платник податків не повинен набувати податкових зобов'язань більше, аніж набуває він майна чи доходів.

Корпоративні правовідносини виникають, змінюються та припиняються з приводу корпоративних прав. Корпоративні відносини належать до сфери регулювання приватного права, але можуть бути підставою виникнення об'єкта оподаткування як елемента відносин, що регулюються нормами публічного права. «Приватне і публічне право, кожне зі своєю метою та у свій спосіб, регламентують одні й ті ж самі майнові відносини. Що для цивільного права — право власності на майно, то для податкового права — об'єкт оподаткування податком. З метою оподаткування в нормах податкового права відбувається податково-правова кваліфікація приватно-правових майнових відносин як об'єктів оподаткування і підстав виникнення податкових зобов'язань» [1, с. 274].

Відповідно до ст. 167 Господарського кодексу України (далі — ГКУ) корпоративні права — це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами. При цьому володіння корпоративними правами не вважається підприємництвом. Відтак, об'єкт оподаткування, який виникає в особи завдяки її корпоративним правам, не є результатом здійснення підприємницької діяльності.

Дещо більший перелік правомочностей учасників господарського товариства, як власників корпоративних прав, наводить ст. 116 Цивільного кодексу України (далі — ЦКУ) [4]. Відповідно до неї учасники господарського товариства мають право:

1) брати участь в управлінні товариством у порядку, визначеному в установчому документі, крім випадків, встановлених законом;

2) брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати його частину (дивіденди);

3) вийти у встановленому порядку з товариства;

4) здійснити відчуження часток у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, що засвідчують участь у товаристві, у порядку, встановленому законом;

5) одержувати інформацію про діяльність товариства у порядку, встановленому установчим документом.

Цей перелік також не є вичерпним, а принцип диспозитивності приватних правовідносин дозволяє учасникам господарського товариства мати інші права, встановлені установчим документом товариства та законом.

З наведених правомочностей суб'єкта корпоративних прав стосовно потенційної можливості отримання прямих економічних результатів, які можна виразити в грошовому еквіваленті, можна виділити право брати участь у розподілі прибутку товариства і одержувати його частину (дивіденди); право вийти у встановленому порядку з товариства та отримати частину його майна, пропорційну частці, а також право здійснити відчуження часток у статутному (складеному) капіталі товариства, цінних паперів, що засвідчують участь у товаристві. Інші правомочності можуть мати економічний ефект лише опосередковано, а саме в результаті їх ефективної реалізації може збільшитися вартість майна товариства, що своєю чергою вплине на розмір отримуваних дивідендів, вартість майна у разі виходу з товариства чи у разі його ліквідації, а також вплине на підвищення ринкової вартості частки учасника у разі прийняття рішення про її продаж.

Дослідники виділяють дві складові корпоративних прав: майнові та немайнові права. До майнових прав відносять право на отримання прибутку (дивідендів) від діяльності товариства та активів у разі ліквідації останнього, переважні права на придбання відчужуваних часток іншими учасниками або акцій приватного АТ та деякі інші [5, с. 364].

Слід мати на увазі, що сам вклад, здійснений учасником до статутного капіталу втрачає своє майнове значення для учасника, що його вніс. «Після внесення учасником свого вкладу і набуття на нього прав власності товариством, термін «вклад» вже не вживається, бо його вже не існує. Навпаки, з'являється частка в статутному капіталі, яка з одного боку, є невід'ємною від самого статутного капіталу (як ціле та його частина), а з іншого — являє собою об'єкт права власності учасника, з яким він може вчиняти правочин» [6, с. 163].

Та хоча учасник, що вніс вклад і набув права на частку, права на конкретно визначене майно господарського товариства не має. Сама по собі частка для такого учасника є майновим благом, щодо якого такий учасник може реалізувати своє речове право — право власника. Це право може бути реалізоване з метою отримання економічної вигоди шляхом отримання частини прибутку або ж шляхом відчуження частки, виходу з товариства чи у разі ліквідації товариства. У цьому помітний подвійний характер корпоративних прав, що свого часу вдало було охарактеризовано М. М. Агарковим стосовно прав акціонера, які надаються йому акцією: це «право на акцію» та «права з акції» [7, с. 164–165]. Саме друга група прав і втілює суть корпоративних прав.

Так за договором засновників щодо внесення вкладів праву однієї його сторони не протиставляється обов'язок іншої [8, с. 444–445], зокрема при внесенні вкладів. Засновники мають єдину мету та вчиняють ці дії для пропорційного отримання часток в статутному (складеному) капіталі товариства, та, відповідно, корпоративних прав пропорційно вартості вкладу. Передача ж засновниками вкладів відбувається на виконання засновницького договору, який має зобов'язальну природу [8, с. 236], яким поглинається речовий договір, який символізує передачу речі. Ця ситуація є подібною купівлі-продажу зобов'язання (права і обов'язки) за яким виконуються завдяки речовому договору, на підставі якого відбувається перехід права власності [9, с. 1050]. Отже, корпоративні права та відносини, що виникають щодо них, призводять до виникнення об'єкта оподаткування не завжди, а лише у тих випадках, коли володіння ними призводить до певних економічних надбань їх власника, коли майновий стан такого власника покращується в результаті отримання ним певних економічних вигод від самого факту володіння такими корпоративними правами.

Як вже зазначалося, приватне і публічне право регламентують одні й ті ж самі майнові відносини у спосіб, що дозволяє використати таке регулювання для досягнення мети приватно-правового та публічно-правового регулювання. «З метою оподаткування в нормах податкового права відбувається податково-правова кваліфікація приватно-правових майнових відносин як об'єктів оподаткування і підстав виникнення податкових зобов'язань» [1, с. 274]. Так, ПКУ (пп.14.1.90. п.14.1. ст.14 ПКУ) містить визначення корпоративних прав, аналогічне тому, яке наводиться у ст. 167 ГКУ.

При цьому доходами, пов'язаними з корпоративними правами, ПКУ називає дивіденди та доходи від відчуження корпоративних прав (пп. 14.1.54. п. 14.1. ст. 14 ПКУ). Дивідендами, у публічно-правовому розумінні вважається платіж, що здійснюється юридичною особою, у тому числі емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку (пп. 14.1.49. п. 14.1. ст. 14 ПКУ).

Що ж до доходів від відчуження корпоративних прав, то вони класифікуються як інвестиційний прибуток, який визнається як позитивна різниця між доходом, отриманим платником податку від проведення операцій, у тому числі з цінними паперами та корпоративними правами, випущеними в інших, ніж цінні папери, формах, та витратами на придбання таких інвестиційних активів (пп. 14.1.811. п. 14.1. ст. 14 ПКУ).

Пакет цінних паперів чи корпоративних прав, виражених в інших, ніж цінні папери, формах, випущених одним емітентом, в ПКУ називаються «інвестиційним активом» (пп. 170.2.7. п. 170.2. ст. 170 ПКУ). А прибуток від операцій з інвестиційними активами включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку (п. 164.2. ст. 164 і п. 170.2. ст. 170 ПКУ). При цьому до продажу інвестиційного активу прирівнюються також операції з:

- обміну інвестиційного активу на інший інвестиційний актив;
- зворотного викупу або погашення інвестиційного активу його емітентом, який належав платнику податку;
- повернення платнику податку коштів або майна (майнових прав), попередньо внесених ним до статутного капіталу емітента корпоративних прав, у разі виходу такого платника податку з числа засновників (учасників) такого емітента чи ліквідації такого емітента.

Права акціонера акціонерного товариства включають у себе: 1) участь в управлінні акціонерним товариством; 2) отримання дивідендів; 3) отримання у разі ліквідації товариства частини його майна або вартості частини майна товариства; 4) отримання інформації про господарську діяльність акціонерного товариства (ст. 25 Закону України «Про акціонерні товариства») [10].

Аналогічне коло прав законодавець надає й учасникам товариств з обмеженою та з додатковою відповідальністю: 1) брати участь в управлінні товариством у порядку, передбаченому цим Законом та статутом товариства; 2) отримувати інформацію про господарську діяльність товариства; 3) брати участь у розподілі прибутку товариства; 4) отримати у разі ліквідації товариства частину майна, що залишилася після розрахунків з кредиторами, або його вартість (ст. 5 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю») [11].

Отже у цілому законодавець в публічно-правових, податкових відносинах цілком логічно розглядає об'єкт оподаткування, пов'язаний з корпоративними правами, як факт набуття відповідних майнових благ платником податку в результаті володіння корпоративними правами. Проте, є норми ПКУ, які абсолютно не відповідають такому баченню законодавця. Так, наприклад, відповідно до пп.165.1.18. п.165.1. ст.165 ПКУ доходами визнаються дивіденди, які нараховуються на користь платника податку у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих юридичною особою — резидентом, що нараховує такі дивіденди, за умови, що таке нарахування жодним чином не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному фонді емітента, та в результаті якого збільшується статутний фонд емітента на сукупну номінальну вартість нарахованих дивідендів. І хоча ПКУ дозволяє не включати такі дивіденди до складу оподатковуваного доходу, сам факт визнання їх доходами наводить на думку про те, що законодавець помилково вважає доходом те, що ознакам доходу не відповідає, що законодавець суперечить сам собі.

Так, Закон «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» [12] доходами вважає збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів, тобто майна, або зменшення зобов'язань. Тобто доходи пов'язані зі зростанням майнового стану платника податків. У випадку ж збільшення статутного капіталу товариства зі збереженням пропорцій (часток) обсяг корпоративних прав учасників товариства жодним чином не змінюється. Участь в управлінні, право на отримання дивідендів, право на отримання майна товариства у разі виходу з нього учасника чи у разі ліквідації товариства, залежить від відносного розміру частки такого учасника, вираженого у відсотках, а не від розміру її абсолютної величини, вираженої у грошових одиницях. Тобто учасник, якому належить, наприклад, частка у розмірі 30 % статутного капі-

талу, має 30 % голосів під час прийняття рішення загальними зборами учасників, має право на 30 % дивідендів, та на 30 % вартості майна товариства у разі виходу з нього чи ліквідації товариства. І при цьому кількість голосів, розмір дивідендів чи вартість частки майна не залежить жодним чином від розміру статутного капіталу, вираженого в грошових одиницях.

Вартість частки в статутному капіталі, що обумовлює наявність в особи корпоративних прав, у разі її відчуження також не залежить від розміру статутного капіталу такого товариства, а залежить від ринкової вартості майна такого товариства, включаючи як матеріальні, так і нематеріальні активи.

Отже, сам факт спрямування учасниками прибутку не на виплату дивідендів, а на збільшення статутного капіталу товариства жодним чином не може кваліфікуватися як отримання ними доходу, а отже й немає потреби виключати такий «дохід» з оподаткованого доходу.

Більше того, застосування самого терміну «дивіденди» у цьому разі також слід вважати некоректним, оскільки дивідендами, у розумінні ПКУ вважається саме платіж, що здійснюється юридичною особою, у тому числі емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку (пп. 14.1.49. п. 14.1. ст. 14 ПКУ). У випадку ж спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу товариства платіж на користь власника корпоративних прав не здійснюється.

З цієї точки зору й критерій збереження пропорцій (часток) учасників товариства для виключення вказаних «дивідендів» з оподаткованого доходу також втрачає сенс, оскільки навіть зміна вказаних пропорцій (часток) не призводить до виникнення доходу, а отже й не призводить до виникнення об'єкта оподаткування, як неодмінної підстави та умови виникнення податкового зобов'язання.

Спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу без збереження пропорцій (часток) учасників може лише опосередковано вплинути об'єкт оподаткування. Так, у майбутньому учасник, чия частка збільшилася в результаті спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу, може отримати додаткову ви-

году у вигляді більшої суми дивідендів чи вартості майна, яка йому буде виплачена у разі виходу чи ліквідації. Проте об'єкт оподаткування виникатиме не під час спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу, а під час виплати дивідендів чи вартості майна. Цей об'єкт оподатковується у загальному порядку, а не у зв'язку з спрямуванням прибутку на збільшення статутного капіталу товариства.

Не матиме значення критерій збереження пропорцій (часток) при спрямуванні прибутку на збільшення статутного капіталу і для вартості корпоративних прав у разі їх відчуження, оскільки вартість такої частки визначатиметься під впливом ринкової вартості майна товариства на момент відчуження корпоративного права. І ця вартість не обов'язково має бути вищою за розмір частки в грошовому еквіваленті. Саме тому інвестиційний дохід і визначається не у вигляді суми, отриманої від його відчуження, а у вигляді різниці між нею та сумою витрат, пов'язаних з придбанням частки в статутному капіталі. Таким чином, законодавець помилково вважає прибуток, що спрямовується на збільшення статутного капіталу дивідендами або доходом, що за умови зміни пропорцій (часток) учасників може вважатися доходом, а отже й призводити до виникнення об'єкта оподаткування.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Об'єкт оподаткування виступає не лише підставою для виникнення податкового зобов'язання, а й джерелом його сплати, адже податкові відносини мають ґрунтуватися на тому, що податок має складати лише частину набутого платником блага. А за відсутності набутого блага відсутнє і податкове зобов'язання, оскільки у цьому разі немає об'єкту оподаткування. Тож об'єкт оподаткування, дохід чи майно, виникає в результаті певних надбань платника податків, а податковий обов'язок, який виникає у такого платника податків як наслідок появи об'єкта оподаткування, повинен складати частину такого надбання. Платник податків не повинен набувати податкових зобов'язань більше, аніж набуває він майна чи доходів.

З метою оподаткування в нормах податкового права відбувається податково-правова кваліфікація приватно-правових майнових відносин як об'єктів оподаткування і підстав виникнення податкових зобов'язань. Корпоративні права та відносини, що виникають щодо них, призводять до виникнення об'єкта оподаткування не завжди, а лише у тих випадках, коли володіння ними

призводить до певних економічних надбань їх власника, коли майновий стан такого власника покращується в результаті отримання ним певних економічних вигод від самого факту володіння такими корпоративними правами.

Таким чином, законодавець помилково вважає прибуток, що спрямовується на збільшення статутного капіталу дивідендами чи доходом, що за умови зміни пропорцій (часток) учасників може вважатися доходом, а отже й призводити до виникнення об'єкта оподаткування. У зв'язку з цим з метою усунення неоднакового тлумачення доходу, який виникає як результат володіння корпоративними правами, з податкового законодавства слід виключити норми, які розглядають спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу юридичної особи як дохід, який за певних умов може включатися, а може не включатися до оподаткованого доходу. Аналогічним чином з податкового законодавства слід виключити норми, які визначають прибуток, що спрямовується на збільшення статутного капіталу, як дивіденди.

Список використаних джерел

1. Порохов Е.В. Налоговое обязательственное право. *Очерки налоговой правовой науки современности: монография* / под. общ. Ред. Е.Ю. Грачевой и Н.П. Кучерявенка. Москва-Харьков: Право, 2013. С. 261–317.
2. Луцій Анней Сенека. Моральні листи до Луцілія. Лист ХСVІ. <https://www.rulit.me/books/moralni-listi-do-luciliya-read-205658-1.html>.
3. Податковий кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 03.04.2019).
4. Цивільний кодекс України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.04.2019).
5. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Т. 3 / за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатеевої. Харків: Страйд, 2009. С. 362–365.
6. Ханієва Ф. М. Правові режими вкладу до господарського товариства. *Право і суспільство*. Випуск 3. Івано-Франківськ: Фаліант, 2016. С. 161–170.
7. Агарков М.М. Основы банковского права: курс лекций; Учение о ценных бумагах: научное исследование. Москва, 2007. 327 с.
8. Харьковская цивилистическая школа: о договоре: монография / И. В. Спасибо-Фатеева, О. П. Печеный, В. И. Крат и др.; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2017. 576 с.
9. Шимон С. І. Відчуження майнового права та концепт речового (розпорядчого) правочину в цивільному праві. *Форум права*. 2011. № 2. С. 1048–1054.

10. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17> (дата звернення: 03.04.2019).

11. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 №2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (дата звернення: 03.04.2019).

12. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 03.04.2019).

Стаття надійшла до редакції 20 червня 2019 р.

УДК 347.4

DOI 10.33111/lre.2019.18.125

Н. І. Майданик*,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного і трудового права
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ПЕРЕХІД ПРАВ НА ЗЕМЕЛЬНУ ДІЛЯНКУ У ЗВ'ЯЗКУ З ВІДЧУДЖЕННЯМ СПОРУДЖЕНОГО НА НИЙ НЕРУХОМОГО ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА

Стаття присвячена основним юридичними питанням, пов'язаним з переходом права на земельну ділянку у зв'язку з відчуженням споруджених на ній об'єктів нерухомості, які належать до військового майна. Висвітлено зміст (обсяг) права чи інтересу на земельну ділянку/щодо земельної ділянки, яке переходить до осіб у зв'язку з набуттям ними права власності на об'єкти нерухомості, розташовані на ній, у контексті положень статті 120 Земельного кодексу України. Доведено, що існуючий стан законодавства, практики його застосування і доктрини вітчизняного права з даного питання значною мірою є наслідком застарілої методології права. Обґрунтовано, що існуючі у вітчизняному праві юридичні колізії щодо переходу прав на земельну ділянку у зв'язку з відчуженням наявних на ній об'єктів нерухомого військового майна доцільно системно вирішити за допомогою модифікації принципу цілісності (єдності) будівлі і споруди із земельною ділянкою в принцип

* Maydanyk N. I., Candidate of Sciences of Law (Ph.D.), Assistant Professor (Docent), Professor of the Civil and Labour Law Department in Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman.

LAND RIGHTS TRANSFER IN CONNECTION WITH ALIENATION OF IMMOVABLE MILITARY PROPERTY BUILT ON IT